

1 MT300 – MĚNOVÁ TEORIE A POLITIKA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Množství peněz

Struktura

Peníze a ekonomika

Základní definice peněz

Měnové agregáty

Měnová báze

Funkce peněz

Peníze a ekonomika

Peníze: vliv na jiné makroekonomické veličiny

Vývoj množství peněz → vývoj jiných veličin;
existují zpětné vlivy a vazby

Makroekonomické veličiny ovlivněné penězi

Cenová hladina; Ekonomický růst (reálný *HDP*);
Úroková míra; Měnový kurs;
Míra (ne)zaměstnanosti (↔ ekonomický růst)

Definice peněz

Množství peněz v oběhu: empirické definice
Podstata peněz: teoretické definice

Základní definice peněz (I)

Teoretické definice peněz (podstata peněz)

Za peníze můžeme teoreticky považovat **jakékoliv aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při úhradách dluhů.**

Důležitý je aspekt všeobecnosti. Pokud dané aktivum není přijímáno subjekty dané společnosti, nejde o peníze, ale pouze o jejich neumělou a obvykle časově velmi omezenou náhražku. Všeobecnost předpokládá *důvěryhodnost* peněz, subjekty při jejich přijímání věří, že je budou moci kdykoli použít - při placení za zboží a služby nebo při úhradách dluhů.

Peníze jsou **aktivem, ve které lidé věří, že bude jinými lidmi přijímáno při vykonávání platby.**

Jiná definice – *např.* **J. M. Keynes:**

Peníze jsou **druhem majetku**, u kterého -

- udržovací náklady jsou nižší než odměna za likviditu
- výnos z držby se rovná nule
- odměna za likviditu je vysoká

a který **slouží jako prostředek směny**, jehož -

- pružnost výroby se rovná nule
- stupeň nahraditelnosti se také rovná nule.

Základní definice peněz (II)

Empirické definice peněz (množství peněz v oběhu)

Za peníze „v oběhu“ se považují ty složky peněz, jejichž vývoj nejlépe předpovídá vývoj těch proměnných, který by peníze měly vysvětlit.

Hledají se proto vazby mezi vývojem jednotlivých složek peněz a vývojem makroekonomických veličin, mezi které patří především *agregátní cenová hladina* a *agregátní výstup*.

Výsledkem empirických definic peněz jsou **měnové agregáty**.

Empirické definice peněz: Měnové agregáty

Obecné vymezení

M1

OB + BV

***** ("Peněžní zásoba" - "Money stock")

OB = Oběživo v rukách nebankovních subjektů

BV = Běžné vklady v bankách

M2

M1 + TV + OV

TV = Termínované vklady v bankách

OV = Ostatní vklady v bankách

M3

M2 + KCP

KCP = Prostředky v krátkodobých cenných papírech
(a některé další položky)

S výjimkou *oběživa* jde o prostředky *domácích* nebankovních subjektů. Prostředky zahraničních subjektů jsou součástí *zahraničních aktiv* (Měnový přehled).

Oběživo – nelze rozlišit držbu domácích a zahraničních subjektů.

Měnové agregáty v České republice

Vykazování podle harmonizované statistiky Evropské unie

M1

OB + BV

3600 mld. CZK

OB = Oběživo v rukách nebankovních subjektů

600

BV = Běžné vklady v bankách

3000

M2

M1 + VS + VV

(„Peněžní zásoba“)

4100 mld. CZK

VS = Vklady v bankách s dohodnutou splatností do 2 let

200

VV = Vklady v bankách s výpovědní lhůtou do 3 měsíců

300

M3

M2 + RO + PT + DL

4160 mld. CZK

RO = Repo operace

40

PT = Cenné papíry fondů peněžního trhu

1

DL = Dluhové cenné papíry do dvou let

19

Měnová báze

MB

OB (+ PH) + RB

***OB* = Oběživo v rukách nebankovních subjektů**

560 mld. CZK

***(PH* = Oběživo v bankách = Pokladní hotovost bank)**

40 mld. CZK

***RB* = Celkové bezhotovostní rezervy bank**

2300 mld. CZK

Peníze pod silnou kontrolou centrální banky

Regulace ↔ Rezervy bank

Oběživo – nezávislý vývoj, centrální banka nereguluje

Funkce peněz

Prostředek směny

Peníze umožňují placení za zboží a služby a úhradu dluhu.

Účetní jednotka

V penězích se vyjadřují ceny zboží, služeb, kapitálu, práce, zahraničních měn apod.

Uchovatel hodnoty

Peníze představují zásobu kupní síly v čase a vystupují jako jedna ze složek bohatství každého subjektu.